

Zarzut naturalizowanego obywatela Danii pochodzącego z Togo i jego żony z Ghany, iż nie mogli wspólnie osiedlić się w Danii

Biao przeciwko Danii (wyrok – 24 maja 2016 r., Wielka Izba, skarga nr 38590/10 – przyjęta do rozpatrzenia na wniosek skarżących)

Sprawa dotyczyła skargi Ousmane Biao i jego żony Asii Adamo Biao na odmowę zgody władz duńskich na połączenie ich rodziny w Danii. Biao urodził się w Togo i żył tam do ukończenia 6 lat a następnie przeniósł się do Ghany, gdzie ze swoim wujem mieszkał do ukończenia 21 lat. Do Danii przyjechał w lipcu 1993 r. i po poślubieniu obywatelki duńskiej w listopadzie 1994 r. otrzymał w 1997 r. zezwolenie na pobyt stały. Nauczył się języka duńskiego i przez następnych pięć lat miał stałe zatrudnienie. W 2002 r. uzyskał obywatelstwo. Wcześniej jednak, w 1998 r., rozwiódł się. W latach 1998-2003 czterokrotnie odwiedził Ghanę, a podczas ostatniego pobytu w lutym 2003 r. wziął ślub z obecną żoną Asią Adamo Biao, urodzoną i wychowaną w Ghanie. Po tygodniu od zawarcia małżeństwa pani Biao zwróciła się o zezwolenie na pobyt stały w Danii, ale spotkała się z odmową. Władze uznały, że skarżący nie spełnili warunku prawnego, iż para występująca o połączenie rodziny nie utrzymuje z innym krajem więzi silniejszych niż z Danią. W tym przypadku chodziło o Ghanę (warunek znany jako „wymaganie więzi”). Sąd Wyższy i Sąd Najwyższy utrzymały w mocy odmowę. Latem 2003 r. pani Biao wjechała do Danii na podstawie wizy turystycznej a następnie oboje małżonkowie przenieśli się do Szwecji. Pan Biao zachował miejsce pracy w Kopenhadze i codziennie dojeżdża tam z Malmö.

W skardze do Trybunału skarżący zarzucili, że odmowa zezwolenia na połączenie rodziny w Danii oznaczała naruszenie ich praw na podstawie art. 8 Konwencji. Twierdzili również, że byli ofiarami dyskryminacji ze względu na regulacje prawne różnicujące sytuację osób urodzonych w Danii i takich jak pan Biao, które uzyskały obywatelstwo duńskie później, a także obywateli będących etnicznymi Duńczykami i obywatelami innego pochodzenia.

25 marca 2014 r., Izba (Sekcja II) orzekła jednogłośnie, że nie doszło do naruszenia art. 8 a głosami cztery do trzech, że nie doszło do naruszenia art. 14 w połączeniu z art. 8. Sprawa została przyjęta do rozpatrzenia przez Wielką Izbę na wniosek skarżących.

Przy ocenie, czy doszło do dyskryminacji Trybunał stwierdził, że skarżący byli bezspornie w istotnie podobnej sytuacji do par, w których obywatel duński i obywatel innego kraju domagali się zgody na połączenie rodziny w Danii. Ponadto rząd przyznał, podobnie jak sądy krajowe, że wyjątki od „wymaganie więzi” miały zastosowanie wyłącznie w przypadku osób, które były obywatelami Danii przez okres co najmniej 28 lat („zasada 28 lat”). Zasada ta więc powodowała traktowanie obywateli duńskich w różny sposób w zależności od długości okresu posiadania przez nich obywatelstwa. Sedno sprawy leżało w odpowiedzi na pytanie, czy – jak twierdzili skarżący – „zasada 28 lat” spowodowała odmienne traktowanie obywateli urodzonych w Danii i innych, którzy uzyskali obywatelstwo później, oznaczające dyskryminację pośrednią ze względu na rasę lub pochodzenie etniczne.

1 lipca 2003 r. Urząd ds. Codzoiemców oddalił wniosek pani Biao o zezwolenie na pobyt stały, ponieważ skarżący nie spełnili warunku „więzi”. Ich odwołanie zostało oddalone 27

sierpnia 2004 r. z tych samych względów przez Ministerstwo ds. Uchodźców, Imigracji i Integracji. Skarżący nie skorzystali z nowo wprowadzonego wyjątku od warunku „więzi”, a więc „zasady 28 lat”, która weszła w życie 1 stycznia 2004 r., ponieważ pan Biao nie był przez tak długi okres obywatelem duńskim. Przepis wchodzący w grę wprowadzał zróżnicowanie osób, które były obywatelami duńskimi przez co najmniej 28 lat i tymi, którzy byli nimi krócej.

Z materiałów prac nad nowymi przepisami wynikało, że celem było zapewnienie, aby duńscy emigranci utrzymujący silne więzi z Danią przez zachowanie przez przynajmniej 28 lat obywatelstwa duńskiego, mogli połączyć się rodziną w Danii. Przepis ten nie miał dotyczyć osób, które na podstawie wcześniej obowiązującego przepisu ustawy o cudzoziemcach miały takie same możliwości uzyskania zgody na połączenie rodziny, jak obywatele duńscy oraz obywatele państw obcych mieszkający w Danii. Osoby nie będące obywatelami duńskimi, ale urodzone i wychowane w Danii, albo takie, które przybyły do niej jako małe dzieci i wychowały się w Danii zostały zwolnione z „wymagania więzi”, pod warunkiem jednak, że legalnie mieszkały tam przez co najmniej 28 lat.

Z tych względów Trybunał nie mógł zgodzić się z rządem, który twierdził, że różnica traktowania wynikała wyłącznie z długości okresu posiadania obywatelstwa. Skarżący byli traktowani inaczej niż para domagająca się połączenia rodziny, w której jeden z małżonków był obywatelem duńskim przez ponad 28 lat. Pan Biao był obywatelem, ale przez okres krótszy.

We wcześniej rozpatrzonych sprawach Trybunał przyznał, że różnica traktowania może być rezultatem nieproporcjonalnie szkodliwych skutków polityki ogólnej lub środka, który - chociaż sformułowany w sposób neutralny - dyskryminuje określoną grupę. Sytuacja taka może oznaczać „dyskryminację pośrednią” nawet, jeśli nie istniał zamiar dyskryminacji. Należało więc zbadać, czy sposób zastosowania w praktyce „zasady 28 lat” miał nieproporcjonalnie szkodliwy wpływ na osoby, które - jak pan Biao - uzyskały obywatelstwo duńskie później za życia a ich pochodzenie etniczne było inne niż duńskie.

W tym celu Trybunał uznał, że konieczna jest ocena wchodzącego w grę przepisu ustawy o cudzoziemcach z perspektywy historycznej. Odnotował, że wymaganie więzi z krajem zostało wprowadzone do ustawodawstwa duńskiego 3 czerwca 2000 r. jako jeden z warunków zezwolenia na połączenie rodziny osób przebywających w Danii, które nie były jej obywatelami. Od 1 lipca 2002 r. wymaganie więzi z krajem zostało rozciągnięte również na obywateli duńskich. Wkrótce jednak okazało się, że decyzja ta negatywnie wpłynęła na sytuację emigrantów duńskich, którzy mieli w rezultacie trudności z powrotem do Danii ze swoimi cudzoziemskimi małżonkami.

W postępowaniu przed Wielką Izbą Trybunał zwrócił się do rządu duńskiego o wskazanie, jak wiele osób skorzystało z „zasady 28 lat” na podstawie ustawy o cudzoziemcach i jak wiele było obywatelami duńskiego pochodzenia etnicznego. Rząd jednak nie potrafił przedstawić takich informacji. Nie można więc było dokładnie ustalić, ile osób skorzystało z „zasady 28 lat” i jak wiele było obywatelami duńskiego pochodzenia etnicznego a ile - obywatelami duńskimi innego pochodzenia. Trybunał uznał jednak, że w tej sprawie mógł -

bez wyczerpującego wymieniania kategorii osób objętych omawianymi regulacjami - dojść do następujących wniosków:

a) wszyscy emigranci urodzeni w Danii, którzy przy braku „zasady 28 lat” mogliby mieć trudności ze spełnieniem „wymagania więzi” z krajem po powrocie do Danii z ich zagranicznymi małżonkami, mogli korzystać z tej zasady poczynając od ukończenia 28 roku życia;

b) wszyscy inni obywatele urodzeni i mieszkający w Danii mogli korzystać z tej zasady poczynając od ukończenia 28 roku życia;

c) obcokrajowcy, którzy nie byli obywatelami duńskimi, urodzili się jednak i wychowali w Danii albo przybyli tam jako małe dzieci mogli również korzystać z wymienionej zasady poczynając od ukończenia 28 roku życia albo niedługo potem, jeśli wykażą, że przynajmniej przez 28 lat mieszkali legalnie w Danii.

d) większość - jeśli nie wszystkie - osoby, które podobnie jak pan Biao, uzyskały obywatelstwo duńskie później za życia, nie mogły korzystać z „zasady 28 lat”, ponieważ wyjątek ten ma zastosowanie dopiero po 28 latach od daty uzyskania przez taką osobę obywatelstwa Danii.

Rząd wyjaśnił, że nie oznacza to, iż – wbrew twierdzeniom skarżących - osoby należące do tej kategorii musiałyby faktycznie czekać 28 lat na zezwolenie na połączenie rodziny. Stwierdził, że małżonkowie – jak skarżący – oboje wychowani w tym samym kraju i jeden z nich posiadający obywatelstwo duńskie uzyskane już po urodzeniu, generalnie spełnią „wymaganie więzi” trzy lata po uzyskaniu przez niego obywatelstwa duńskiego albo po 12 latach legalnego pobytu w Danii. Materiały wyjaśniające do ustawy odnoszące się do „zasady 28 lat” nie wskazują jednak, że nie miałyby ona nieproporcjonalnie szkodliwych skutków dla osób, które uzyskały obywatelstwo duńskie po urodzeniu, ponieważ osoby takie zawsze mogłyby znacznie wcześniej spełnić kryteria „więzi”. Nie istnieją również statystyki w tym zakresie. Ponadto, „wymaganie więzi” z krajem nie jest automatycznie spełnione po trzech latach posiadania obywatelstwa lub 12 latach legalnego pobytu. Ponadto, należało podkreślić, że jeśli dana osoba uzyskuje obywatelstwo duńskie np. w wieku 28 lat (a więc po 9 latach wymaganego legalnego pobytu w Danii), zasadniczo musiałyby nadal czekać jeszcze trzy lata, aby spełnić „wymaganie więzi”.

Równocześnie, 28 letni obywatel urodzony w Danii, mieszkający w Danii byłby zwolniony z „wymagania więzi” z krajem natychmiast po ukończeniu 28 lat. Dotyczy to także urodzonego w Danii emigranta nawet, gdy mieszkał w Danii jedynie przez krótki okres. W rezultacie, chociaż osoby, które uzyskały obywatelstwo duńskie po urodzeniu mogą nie musieć czekać 28 lat na zgodę na połączenie rodziny, ale tylko trzy lata albo nieco dłużej, Trybunał uważał, że nie zmienia to faktu, że „zasada 28 lat” ma szkodliwy skutek dla obywateli duńskich znajdujących się w sytuacji skarżących.

Trybunał uważał również, iż można rozsądnie przyjąć, że przynajmniej znaczna większość osób należących do kategorii emigrantów duńskich oraz do kategorii obywateli duńskich

urodzonych i mieszkających w Danii, którzy mogli korzystać z „zasady 28 lat” byłaby zwykle duńskiego pochodzenia etnicznego, podczas gdy kategoria osób, które uzyskały obywatelstwo duńskie po urodzeniu, jak pan Biao, którzy nie skorzystaliby z „zasady 28 lat”, byłaby generalnie obcego pochodzenia etnicznego.

Nie można było pominąć faktu, że cudzoziemcy obcego pochodzenia etnicznego również mogą korzystać z „zasady 28 lat”, nie zmienia to jednak faktu, że pośrednio faworyzowała ona obywateli duńskich duńskiego pochodzenia etnicznego i stawiała w niekorzystnej sytuacji albo wywoływała nieproporcjonalnie szkodliwe skutki dla osób, które – jak pan Biao – uzyskały obywatelstwo duńskie po urodzeniu i były pochodzenia etnicznego innego niż duńskie.

Ciężar dowodu w takiej sytuacji musi zostać przeniesiony na rząd, który ma obowiązek wykazać, że różnica ta realizowała uprawniony cel i była rezultatem czynników obiektywnych niezależnych od pochodzenia etnicznego. Ze względu na fakt, że we współczesnym społeczeństwie demokratycznym nie da się usprawiedliwić różnicy traktowania ze względu wyłącznie lub w rozstrzygającym stopniu na pochodzenie etniczne a podobna różnica oparta na obywatelstwie jest dozwolona wyłącznie w razie istnienia nieodpartyh i bardzo poważnych racji, do rządu należy ich przedstawienie. Nie mogą one wiązać się z pochodzeniem etnicznym, jeśli taka pośrednia dyskryminacja ma być zgodna z art. 14 w połączeniu z art. 8 Konwencji.

Przy ocenie, czy realizowany cel był uprawniony, Trybunał potwierdził, że w przypadku imigracji art.8 nie może być interpretowany jako nakładający na państwo ogólny obowiązek poszanowania wyboru przez parę małżeńską kraju pobytu ani zgody na połączenie rodziny na jego terytorium. W sprawach dotyczącej życia rodzinnego oraz imigracji, zakres obowiązku państwa przyjęcia na swoje terytorium krewnych osób już w nim mieszkających będzie różnił się zależnie od okoliczności związanych z daną osobą oraz interesu ogólnego.

Ponadto, Trybunał wielokrotnie przyznał, że kontrola imigracyjna, która służy ogólnym interesom związanym z dobrem ekonomicznym kraju, realizuje uprawniony cel w rozumieniu art. 8 Konwencji.

Sprawa niniejsza dotyczyła zgodności z art. 14 Konwencji w połączeniu z art. 8. W rezultacie środki kontroli imigracji, które mogą być uznane za zgodne z art. 8 ust. 2, w tym z wymogiem uprawnionego celu, mogą równocześnie oznaczać nieusprawiedliwioną dyskryminację z naruszeniem art. 14 w połączeniu z art. 8.

Większość sędziów Sądu Najwyższego uznała, że „zasada 28 lat” miała na celu wprowadzenie różnicy dla grupy obywateli, którzy – widziani z perspektywy ogólnej – posiadali długotrwałe i silne więzi z krajem. Mniejszość z kolei wyraźnie stwierdziła, że pośrednia różnica traktowania między obywatelami duńskimi pochodzenia duńskiego i obywatelami duńskimi innego pochodzenia etnicznego wynikająca ze stosowania „zasady 28 lat” była jej zamierzoną konsekwencją.

Trybunał uważał, że nie musiał zajmować odrębnego stanowiska w kwestii, czy stwierdzona tu pośrednia dyskryminacja miała zamierzone konsekwencje, jak twierdzili skarżący, albo czy wskazany przez rząd cel „zasady 28 lat” był uprawniony na podstawie Konwencji. Trybunał uznał za właściwe ograniczenie swojej oceny do kwestii, czy za różnicą traktowania przemawiały nieodparte lub bardzo ważne racje nie związane z pochodzeniem etnicznym.

W związku z kwestią zasadności realizowanych celów Trybunał zauważył, że jednym z celów „zasady 28 lat” było usunięcie niezamierzonego skutku wcześniejszej nowelizacji ustawy o cudzoziemcach z lipca 2002r. rozszerzającej „wymaganie więzi” z krajem dla osób takich, jak obywatele duńscy mieszkający przez długi czas zagranicą, którzy rozpoczęli życie rodzinne poza Danią i chcieli wrócić z rodziną. Chodziło o integrację w społeczeństwie duńskim członków rodziny duńskich emigrantów, często utrzymujących silne więzi z Danią, obejmującą również małżonka lub partnera oraz dzieci z takiego związku.

Rząd chciał z jednej strony kontrolować imigrację i poprawić integrację w stosunku “zarówno cudzoziemców jak obywateli duńskich obcego pochodzenia”, których “szeroko praktykowany zwyczaj małżeński” polegał na “zawieraniu małżeństw z osobami z ich kraju pochodzenia”, oraz z drugiej – zapewnić, aby „wymaganie więzi” z krajem nie miało niezamierzonych negatywnych konsekwencji dla “osób takich, jak obywatele duńscy, którzy długo mieszkali zagranicą i tam podjęli życie rodzinne”.

Trybunał uważał, że przedstawione przez rząd uzasadnienie „zasady 28 lat”, w znacznym stopniu, na podstawie argumentów stanowiących raczej spekulacje. W szczególności co do okresu, w którym można generalnie uznać, że obywatel duński, który założył rodzinę z cudzoziemcem stworzył takie silne więzi z Danią, że istnieje perspektywa integracji tej rodziny w Danii. Odpowiedź na to pytanie, nie może – w ocenie Trybunału – zależeć wyłącznie od długości okresu posiadania obywatelstwa, czy to 28 lat, czy mniej. Trybunał nie mógł więc zgodzić się z argumentem rządu, że ponieważ pan Biao w chwili otrzymania odmowy zgody na połączenie rodziny był obywatelem duńskim tylko przez dwa lata, skutki „zasady 28 lat” nie były w jego sytuacji nieproporcjonalne. Przed uzyskaniem obywatelstwa duńskiego mieszkał on tam przynajmniej dziewięć lat, poznał język i posiadał wiedzę o społeczeństwie duńskim, potrafił się utrzymać z własnej pracy.

W sierpniu 2004 r. nie tylko był obywatelem Danii przez około dwa lata, ale mieszkał tam przez ponad dziesięć lat, pozostawał w związku małżeńskim z obywatelką Danii przez około cztery lata, uczestniczył w rozmaitych kursach i pracował przez ponad sześć lat. Ma też syna urodzonego 6 maja 2004 r., który jest obywatelem duńskim ze względu na obywatelstwo ojca. Żaden z tych elementów nie został ani nie mógł być wzięty pod uwagę przy stosowaniu wobec niego „zasady 28 lat”, chociaż w ocenie Trybunału były one istotne przy ocenie, czy stworzył na tyle ścisłe więzi z Danią, że połączenie cudzoziemską małżonką dawało szansę powodzenia z punktu widzenia integracji.

Niektóre z argumentów rządu w trakcie prac przygotowawczych odnoszących się do ustawy, która poczynając od 1 lipca 2002 r. rozciągnęła wymaganie więzi z krajem na mieszkańców posiadających obywatelstwo duńskie, odnosiły się negatywnie do stylu życia obywateli duńskich pochodzenia innego niż duńskie, np. w związku z ich „zwyczajem małżeńskim”,

który – w ocenie rządu - “przyczynia się utrzymywania tych osób w sytuacji, której - bardziej niż inne – doświadczają problemów związanych z izolacją i niedostosowaniem do społeczeństwa duńskiego. Zwyczaj ten utrudnia więc integrację cudzoziemców świeżo przybyłych do Danii .W związku z tym Trybunał odwołał się do swojego wniosku zawartego w wyroku Konstantin Markin v. Rosja z dnia 22 marca 2012 r. stwierdzającego, że ogólne stronicze założenia lub przeważające w społeczeństwie w danym kraju uprzedzenia nie mogą wystarczająco usprawiedliwiać różnicy traktowania ze względu na płeć. Trybunał stwierdził, że podobne uzasadnienie powinno mieć zastosowanie do dyskryminacji naturalizowanych obywateli.

W rezultacie, materiały przedstawione Trybunałowi przez rząd nie wskazywały, aby różnica traktowania wynikająca z zarzuconego ustawodawstwa była oparta na czynnikach obiektywnych nie związanych z pochodzeniem etnicznym.

Przy kontroli sądowej stosowania do skarżących „zasady 28 lat” większość duńskiego Sądu Najwyższego stwierdziła, że była ona stosowana na podstawie kryterium obiektywnego, zgodnie z którym było obiektywnie usprawiedliwione wybranie grupy obywateli duńskich z silnymi więziami z Danią, skoro z perspektywy ogólnej połączenie rodzin nie stanowiłoby w ich przypadku problemu. Wynika to z zasady, że normalnie możliwa byłaby integracja z powodzeniem w społeczeństwie duńskim cudzoziemskiego małżonka lub partnera takiej osoby. Ponadto, sędziowie ci nie uważali, aby konsekwencje „zasady 28 lat” mogły być uznane za nieproporcjonalne dla pana Biao.

Trybunał podkreślił jednak, że zasada 28 lat miała pośredni skutek dyskryminujący faworyzujący obywateli duńskich pochodzenia etnicznego duńskiego i stawiający w niekorzystnej sytuacji albo mający nieproporcjonalnie szkodliwy wpływ na osoby, które nabyły obywatelstwo duńskie po urodzeniu i były pochodzenia etnicznego innego niż duńskie. Sąd Najwyższy z drugiej strony stwierdził, że dyskryminacja była w tym przypadku oparta wyłącznie na długości okresu posiadania obywatelstwa i mieściła się w zakresie “innych przyczyn” w rozumieniu art. 14 Konwencji. Test proporcjonalności zastosowany przez Sąd Najwyższy różnił się więc od stosowanego przez Trybunał, który wymaga nieodpartych lub bardzo poważnych racji niezwiązanych z pochodzeniem etnicznym, aby możliwe było usprawiedliwienie pośredniego skutku dyskryminującego „zasady 28 lat”.

W sferze dyskryminacji pośredniej między obywatelami opartej na pochodzeniu etnicznym bardzo trudno jest pogodzić specjalne traktowanie z obecnymi standardami międzynarodowymi i zmianami w tej materii. Konwencja jest przede wszystkim systemem ochrony praw człowieka, należy jednak również brać pod uwagę zmieniające się okoliczności w państwach członkowskich, a Trybunał musi reagować np. na wszelkie rodzaje się zbieżności co do wymaganych standardów.

Skarżący powoływali się na art. 5 ust. 2 Europejskiej Konwencji o Obywatelstwie ratyfikowanej przez 20 państw Rady Europy, w tym Danię. Raport wyjaśniający do niej stwierdza m.in., że jest on deklaracją intencji, mającą wyeliminować dyskryminujące stosowanie regulacji odnoszących się do obywatelstwa między obywatelami od urodzenia i innymi obywatelami, w tym osobami naturalizowanymi. Sugeruje to istnienie pewnej

tendencji w kierunku standardu europejskiego, która musi być uważana za istotny argument w tej sprawie.

Ponadto, w państwach członkowskich Rady Europy istnieją rozmaite rozwiązania dotyczące warunków zezwoleń na łączenie rodzin. W żadnym z nich, jak w Danii, nie ma zróżnicowania grup obywateli co do warunków udzielania zezwoleń na łączenie rodzin.

Trybunał zauważył m.in. również, że prawo UE o łączeniu rodzin nie różnicuje osób posiadających obywatelstwo z tytułu urodzenia i innych – które stały się nimi w drodze rejestracji lub naturalizacji.

Zasady UE nie miały zastosowania do sprawy skarżącego. Pouczające było jednak spojrzenie na kwestionowane ustawodawstwo duńskie w świetle wchodzącego w grę prawa UE. Ze względu na to, że pan Biao przeniósł się do Szwecji, na podstawie Dyrektywy 2004/38/EC z 29 kwietnia 2004 r. w sprawie prawa obywateli Unii i członków ich rodzin do swobodnego przemieszczania się i pobytu na terytorium państw członkowskich oraz w świetle wyroku TSUE z 25 lipca 2008 r. w sprawie *Metock v. Minister Sprawiedliwości, Równości i Reformy Prawa*, skarżący i ich dziecko mają obecnie szansę uzyskania pozytywnej decyzji w razie wystąpienia ze Szwecji o zgodę na zamieszkanie w Danii.

Ze względu na ograniczoną swobodę państwa w tej sprawie Trybunał uznał, że rząd nie wykazał istnienia nieodpartych lub bardzo poważnych racji niezwiązanych z pochodzeniem etnicznym, które mogłyby usprawiedliwić pośrednio dyskryminujące skutki „zasady 28 lat”. Faworyzuje ona obywateli duńskiego pochodzenia etnicznego i stawia w niekorzystnym położeniu lub nieproporcjonalnie szkodliwie wpływa na sytuację osób, które nabyły obywatelstwo duńskie później za życia a były pochodzenia innego niż duńskie. W rezultacie nastąpiło naruszenie art. 14 w połączeniu z art. 8 Konwencji (dwanaście do pięciu). W świetle tego wniosku nie było potrzeby badania skargi odrębnie również na podstawie art. 8 Konwencji (czternaście do trzech).

Dania musi zapłacić skarżącym 6 tys. euro jako zadośćuczynienie za krzywdę moralną.

Uwagi:

Sprawa na tle problemów dotyczących rozwiązań prawnych powodujących uprzywilejowanie niektórych kategorii obywateli ze względu m.in. na ich pochodzenie etniczne.